

Eesti kiriku- ja kultuurilugu 6 EAP (VKTJ.01.03)

Õppejõud: Toivo Pilli

Õpiväljundid. Ainekursuse läbinud üliõpilane

- oskab Eesti kirikulugu põhjendatult periodiseerida;
- tunneb Eesti kiriku- ja kultuuriloo põhisündmusi ja võtmeisikuid;
- loob seoseid Eesti kiriku- ja kultuuriloo sündmuste vahel;
- tunneb ja mõtestab Eesti EKB Liidu arengulugu Eesti kultuuri avaramas kontekstis.

Hindamine

Hindamismeetod	Tähtaeg	Hindamiskriteeriumid
1. Ajajoone koostamine (1000-2000) Koosta ajajoon, millel on kümme osa – üks iga sajandi kohta. Iga sajandi juurde märgi 1-2 üldkultuuri ja 1-2 kirikuloo jaoks pöördelist sündmust või muutust. Mis on pöördelise tähtsusega? See on sinu valik, kuid valik peab olema põhjendatud.	Reede, 04.12.20 kell 23.59 Moodle keskkonda laadimine	Ajajoon on koostatud loogiliselt ning vormistatud korrektselt ja loovalt. Soovi korral võib ajajoon olla vormistatud tabeli või mõnel muul kujul. Ajajoone koostamist ja valitud sündmusi või muutusi põhjendab üliõpilane läbimõeldult ja argumenteeritult. Põhjendused on iga valitud sündmuse kohta 2-3 lauselised ja lisatud ajajoone juurde või järele.
2. Umbes 1500 sõnaline essee. Esseede teemad on ette antud.	Reede, 10.03.21 kell 23.59 Moodle keskkonda laadimine	Essee näitab üliõpilase analüütilist mõtlemist, kirjanduse kasutamise oskust, arutlusvõimet ja põhjendatud seisukohtade esitamist. Töö on vormistatud korrektselt, kasutades asjakohast viitamist.
3. Jooksvad ülesanded vastavalt õppejõu juhistele. Õppejõud võib anda lugemis- või vaatlusülesandeid. Nende täitmine on eelduseks aine sooritamisele.	Vastavalt õppejõu juhistele. Moodle keskkonda laadimine.	Lugemis ja vaatlusülesanded on väikesemahulised tööd, mis eeldavad kirjalikku lühivastust (näiteks, küsimustele vastuste leidmine kirjanduse põhjal, lühikirjeldus mõne ajaloolise maali kohta jms). Hinnatakse korrektsust, kaasamõtlemist, initsiatiivi ülesande sisukal täitmisel.

Õppeprotsess

August (2t)	Sissejuhatus õppeainesse. Kristluse ja kultuuri suhetest Eesti näidetega. – Test, et selgitada üliõpilaste eelteadmisi selles ainevaldkonnas.	Toivo Pilli
August (2t)	Mida me teame eestlaste kokkupuudetest kristliku kultuuriga enne 13. sajandit?	Toivo Pilli
September (2t)	Ristusustamine ja keskaja kultuur Eesti aladel.	Toivo Pilli

September (2t)	Reformatsioon ja ja selle mõju Eesti kultuurile ja usuelule.	Toivo Pilli
September (2t)	Õppekäik (ja kirjalik õppeülesanne) või õppefilmi vaatamine.	Toivo Pilli
November (4t)	Pietism ja ratsionalism – ning vaimuelu muutused 17.-18.sajandil.	Toivo Pilli
Detsember (4t)	Vennastekogudus kui usuline ja kultuuriline fenomen läbi sajandite.	Toivo Pilli
Jaauar (4t)	Rahvuslik ärkamisaeg ja kiriku veendumused dialoogis.	Toivo Pilli
Veebruar (4t)	Läänemaa ärkamine – uue kirikumudeli süünd.	Toivo Pilli
Märts (2t)	Õppekäik või õppefilmi vaatamine.	Toivo Pilli
Aprill (2t)	Vabakirikute areng 20. sajandi Eesti kultuurikontekstis.	Toivo Pilli
Aprill (2t)	Vabakirikute suhted üldkultuuriga.	Toivo Pilli
Mai (2t)	Kiriku- ja kultuurielu seosed ja lahknemised nõukogude ajal ja taasiseseisvunud Eestis.	Toivo Pilli
Mai (2t)	Tagasiside esseede kohta. Hindamine.	Toivo Pilli

Ainekursuse kirjandus ja muu materjal:

- Altnurme, Riho (koostaja ja toimetaja), *Eesti kiriku- ja religioonilugu* (Tartu, 2018).
- Talve, Ilmar, *Eesti kultuurilugu* (Tartu, 2004).
- Vahtre, Lauri, *Eesti kultuuri ajalugu* (Tallinn 1993).
- Pilli, Toivo, “Ristiusu vestlused Eesti kultuuriga”, *Teekäija*, nr 6 (2006).
- Võõbus, Artur, *Studies in the History of the Estonian People*, vol. I-III (Stockholm, 1969-1974).
- Filmid Uku Masingust, Arvo Pärdist, Läänemaa ärkamisest, Ain Kalmusest. Ööülikooli ja Plekktrummi valitud salvestuste järelevaatamine või –kuulamine.

Esseede teemad:

1. “Ristiusk toodi Eestisse tule ja mõõgaga.” – Arutle kujuteldava vestluskaasalasega sel teemal, väljendades enda põhjendatud seisukohti.
2. Kuivõrd oli keskaeg Eestis “pime aeg”?
3. Kuidas on reformatsioon Eesti aladel mõjutanud järgmisi sajandeid kiriku- ja kultuuri vallas? Vali 3-4 näidet ja argumenteeri!
4. Kuivõrd on põhjendatud väita, et Eesti vabakirikud on kultuurivõõrad?
5. Selgita kolme suuremat muutust Eesti usumaastikul 19. sajandil. Aseta oma arutlus laiemasse kultuurikonteksti, osuta seostele.
6. Kirikul on usuline roll. Aga kuivõrd peaks kirik tänapäeval täitma kultuurilist ülesannet? Põhjenda.